

ДОКЛАД

До	Висшия адвокатски съвет
От	Адв. Асен Георгиев, член на ВАДвС и председател на Комисията по въпросите на електронното правосъдие и електронните адвокатски регистри
Относно	Единни адвокатски регистри
Дата	18.04.2023 г.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

1. ЕАР - ИЗПЪЛНЕНИ ЗАДАЧИ, ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ И СЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

ИЗПЪЛНЕНИ ЗАДАЧИ

- 1.1 Както вече е било нееднократно обсъждано и известно на всички, от началото на 2023 г. е в сила Рамков договор за услуги, сключен между ВАДвС и Кроссрууд, с предмет: извънгаранционна поддръжка на софтуера (ЕАР), създаване на основни документации за софтуера, проучване, проектиране, разработване и доставка на нови функционалности в софтуера и тяхната гаранционна поддръжка.
- 1.2 Веднага след започването на изпълнението на този договор от Кроссрууд беше установено, че предоставеният от създателя на софтуера изходен код (source code) не е актуален и не съответства на продукционната среда. Това наложи предприемането на извънредни мерки по възстановяването на „празнините“, без да се подлага на съществен риск нормалното функциониране на ЕАР. Същевременно, случаят беше използван да бъде проверена цялостната работа на регистъра. Беше „вдигната“ тестова среда, в която посочени от ВАДвС и от шест адвокатски колегии лица, съвместно с екипа на Кроссрууд разиграха сценарии, които покриват процесите по заявяване, обработка и съставяне на разпореждания по Наредба 3 за реда за водене, съхраняване и достъп до регистрите на адвокатските колегии и единните адвокатски регистри.
- 1.3 От 13.01.2023 г., когато беше проведена първата среща между ангажираните в този процес лица, до средата на месец февруари 2023 г. тестовете бяха извършени, като бяха идентифицирани всички разлики с изходния код.
- 1.4 На 23.02.2023 г. беше завършена и първа работна версия на документа „Функционална спецификация и потребителско ръководство на текущото софтуерното решение“. В отделен файл бяха описани и констатирани към онзи момент проблеми, с обобщена информация от различните източници – от първоначалния файл с проблеми, който беше изготвен от Комисията още миналата година, от констатациите от сега проведените тестове, както и такива, които са установени от Кроссрууд в хода на осъществяваната поддръжка. Въведена бе и система за регистриране на инциденти.

*Първа работна версия на „Функционална спецификация и потребителско ръководство на текущото софтуерното решение“, е приложена като **Приложение 1** към този Доклад.*

- 1.5 След успешното провеждане на тестовете в началото на месец март 2023 г. в продукционна среда беше качена първата нова версия на ЕАР, която напълно съответства на изходния код след неговото дописване. Отделно от извършената актуализация, с тази версия беше спряна ненужната и затормозяваща двуфакторна идентификация (код по електронната поща) при вход в регистрите и бяха отстранени част от другите идентифицирани недостатъци.
- 1.6 В средата на месец март 2023 г. в продукционна среда беше качена втора нова версия на ЕАР с направени по-важни промени като корекция на проблем при вход в системата с КЕП, който съдържа и Булстат на адвоката и добавяне на Булстат в публичния сайт за адвокатите, за които има наличен такъв в системата.

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ

- 1.7 **Към датата на този доклад ЕАР работи във втора нова версия, съответстваща на изходния код, без съществени инциденти и с улеснен достъп.**

СЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

- 1.8 След инсталирането на новите версии, отчетено в предходните пунктове на този Доклад, в хода на поддръжката се установиха още следните проблеми:
 - 1.8.1 Все още има пароли за различни потребители, необходими за администриране на инфраструктурата, които липсват и при ВАдвС, и при Кроссрууд, и при Нетпойнт.
 - 1.8.2 Към момента няма на разположение детайлна информация за всички направени настройки по инфраструктурата, тъй като инсталациите на операционните системи, базите данни и други инфраструктурни компоненти са извършени от предишната фирма, отговаряща за регистрите.
 - 1.8.3 Операционните системи и базата данни не са актуализирани и имат установени уязвимости и при липсата на описание по предходната точка е възможно последваща актуализация да доведе до неработоспособност на приложението.
 - 1.8.4 Процедурата по възстановяване при срив в текущата инфраструктура не е детайлно разписана и не е тествана (като напр. коя фирма, за какво отговаря и какво трябва да направи при срив на системите).
- 1.9 Тези проблеми, докато съществуват, не позволяват (i) да се гарантира безпроблемна поддръжка; (ii) да се осъществи безрисково пускане на следваща версия/актуализация; и (iii) да се проведе тестване на сигурността на системата, реално от специализирана за това фирма (т. нар. penetration tests).
- 1.10 Ето защо е необходимо да се направи подмяна или преинсталация на текущата инфраструктура и да се дефинират отговорности и процеси, необходими за поддръжката и развитието на системата.
- 1.11 За да се постигне тази цел са възможни два подхода - Миграция на текущата инфраструктура към облачно решение (Microsoft Azure) или Преинсталация на регистрите върху текущото решение.

- 1.12 **Миграция на текущата инфраструктура към облачно решение** (Microsoft Azure) е препоръчителния подход. По правило този подход е по-удачен за всички лица, които не разполагат с ИТ отдели, каквото е и ВАдвС.
- 1.13 Хостингът на решението в Microsoft Azure няма да намали сигурността на системата, особено ако бъде избрана зона в Европейски съюз. Този тип хостинг отговаря напълно на изискванията на GDPR. В допълнение, новата инфраструктура ще бъде съобразена с добрите практики, свързани със сигурността на информацията и ще бъдат взети всички мерки по отношение на криптиране и защита на данните и приложението. Повече информация може да се намери на следния линк: [EU Cloud Code of Conduct - Azure Compliance | Microsoft Learn](#)
- 1.14 За да бъде реализиран този подход, от страна на ВАдвС е необходимо:
- 1.14.1 Да се регистрира абонамент за Microsoft Azure от ВАС; и
 - 1.14.2 Да се дадат права на Кроссрууд за целите на инсталацията и поддръжката на регистрите в облака.
- 1.15 Приблизителната цена за облачните услуги, които съответстват на нуждите на регистрите и текущото състояние, е в диапазона 700 - 1 200 лева на месец. Това са приблизителни цени и могат да претърпят промени. Дали цената ще е по-близка до долната или горната граница зависи от това какви компоненти, свързани със сигурността, ще се активират.
- 1.16 За да бъде реализиран този подход, от страна на Кроссрууд е необходимо:
- 1.16.1 Инсталация и настройка на всички необходими облачни компоненти за функционирането на регистъра;
 - 1.16.2 Миграция на базата данни от локалната инфраструктура към облачния доставчик;
 - 1.16.3 Настройка и поддръжка на цялото решение.
- 1.17 Дейностите по предходната точка ще са в обхвата на текущия договор за поддръжка с Кроссрууд и няма да е необходимо допълнително заплащане от страна на ВАдвС за тях.
- 1.18 **Преинсталация на регистрите върху текущото решение** е втория възможен подход, който е по-малко препоръчителен.
- 1.19 При този подход не е необходимо да се закупува нов хардуер, но трябва да се извършат следните дейности от страна на ВАдвС, които към настоящия момент няма възможност да бъдат прогнозно остойностени:
- 1.19.1 Инсталиране, настройване и поддръжка на¹:
 - (a) нови виртуални машини с Linux;
 - (b) docker инфраструктура;
 - (c) PostgreSQL софтуер за бази данни;
 - (d) nginx софтуер за reverse-proxy;
 - (e) minio софтуер за емуляция на AWS S3 storage.

¹ Тази специфична информация е предоставена от Кроссрууд и при желание от страна съвета, може да бъде допълнително разяснена от тях.

- 1.19.2 Настройване на архивиране и възстановяване при срив на всички гореописани компоненти (ако това включва допълнителен софтуер, това също попада в обхвата на тази точка).
- 1.20 За да бъде реализиран този подход, от страна на Кроссроуд е необходимо:
- 1.20.1 Преместване на данните от базата данни от старите виртуални машини на новите;
- 1.20.2 Инсталация и настройка на публичния сайт, вътрешния сайт и програмния интерфейс (API) върху новата виртуална среда;
- 1.20.3 Поддръжка, настройка и актуализации на съдържанието на базата данни, публичния сайт, вътрешния сайт и програмния интерфейс (API) върху новата виртуална среда.
- 1.21 Дейностите по предходната точка ще са в обхвата на текущия договор за поддръжка с Кроссроуд и няма да е необходимо допълнително заплащане от страна на ВАДВС за тях.
- 1.22 Независимо от избрания подход, един компонент на решението ще трябва да отпадне - сайтът docs.bar-register.bg. Този сайт е предвиден за документация на системата, но е установен като хаотичен и нелогичен. Той ще бъде заменен с документа, по който се работи и текущо и за който вече е предоставена първа версия – Приложение 1 към този Доклад. Тук трябва да се визуализират и общите условия, и други нормативни документи, имащи връзка с работата на системата.
- 1.23 След реализация на единия от двата възможни подхода, описани в предходните пунктове, е препоръчително незабавно да бъде направен тест на сигурността на системите – т.нар. penetration test, но не документален, а реален, от фирма, която е специализирана в тези услуги.

2. ОСЪЩЕСТВЕНА ИНТЕГРАЦИЯ МЕЖДУ ЕАР И ЕПЕП

- 2.1 На 27.03.2023 г. от ВСС бяха въведени в продукционна среда нови функционалности на ЕПЕП като, за да се случи това, беше осъществена и интеграцията между ЕПЕП и ЕАР, а за да се случи последната, бяха извършени редица технически и ИТ дейности от страна на Нетпойнт й Кроссроуд. Всичко това, включително неспазването на договореността от страна на ВСС за тестване на ЕПЕП преди неговото продукционно въвеждане, беше докладвано на съвета на проведеното на 30.03.2023 г. редовно заседание и няма да бъде повтаряно в този Доклад.
- 2.2 Оставен без алтернатива след уведомяването от ВСС за предстоящо пускане на обновления ЕПЕП, ВАДВС (чрез Кроссроуд) осигури в спешен порядък всичко поискано от ИО/ВСС, включително надграден автоматичен приложно-програмен интерфейс (API), така че да не възпрепятства пускането на ЕПЕП и неговата връзка с ЕАР. На 07.04.2023 г. беше завършен процеса и документално - беше завършена първа версия на документа Спецификация на „Услуга за предоставяне на данни на заинтересовани страни и институции“.

*Спецификация на „Услуга за предоставяне на данни на заинтересовани страни и институции“ е приложен като **Приложение 2** към този Доклад.*

- 2.3 На проведеното на 30.03.2023 г. заседание на ВАДвС също така бе обсъдено и възприето предложението в „работната група по ЕПЕП“² и в комуникацията с ВСС и ИО, свързана с пускането на надградения ЕПЕП директно в продукционна среда и произтичащите от това проблеми за част от адвокатите в страната, да бъде включена и адв. Гергана Върбанова. В изпълнение на това решение през следващите заседания няколко дни беше установена връзка с колегите адв. Гергана Върбанова, адв. Венелина Фотева и адв. Юлиан Дацев – автори на сигнала за ограничен достъп до ЕПЕП поради това, че входът в системата (потвърждаването на автентичност или “автентификация”) се извършва единствено посредством прочитане на данните от квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис. В резултат на проведените разговори и обсъдените възможности се стигна до извод, че е желателна своевременна институционална реакция от страна на ВАДвС на създалата се ситуация, независимо че ВАДвС е трето лице спрямо договорните отношения между ВСС и Информационно обслужване. Ето защо, беше изготвен и изпратен за подпис на председателя на ВАДвС проект на писмо до ВСС, с копие до Министъра на правосъдието и Министъра на електронното управление. Наред с другото, в писмото се предлага да бъде проведена среща между представители на ВСС, ИО и ВАДвС. Писмото е изпратено с изх. № 249/05.04.2023 г. на ВАДвС и е получено от ВСС с вх. № ВСС-5932/05.04.2023 г. Към датата на този Доклад единствената официална реакция от страна на ВСС е писмо, с което не се адресират поставените от ВАДвС въпроси, а от МЕУ – писмо, с което въпросът се изпраща по компетентност на ВСС, в качеството му на страна по договор с ИО, чието неизпълнение се твърди в писмото от ВАДвС.
- 2.4 Осъществената интеграция между ЕПЕП и ЕАР провокира още една тема, различна от темата за достъпа до ЕПЕП – защитата на личните данни, която намери широко поле за дискусия както вътрешно (от датата на последното редовно заседание до 11.04.2022 г. в деловодната система на съвета има поне шест входирани документа от ДЛЗД по темата), така и външно (основно в социалните мрежи).
- 2.5 От всичко това може да се стигне до основателен извод, че са налице опити от различни лица за използването на темата ЕПЕП и идентификацията на адвокатите чрез техните ЕГН-та за постигане на някакви свои цели, които са определено вредни за адвокатурата. Повечето от тези лица са известни на членовете на съвета, включително от материалите по дневния ред на предходното редовно заседание, затова тук няма да се отделя допълнително внимание на тях.
- 2.6 Въпросът за идентификацията на адвокатите чрез техните ЕГН-та е обмислян и обсъждан още от предходния състав на ВАДвС и е окончателно решен от настоящия състав на ВАДвС. Беше стигнато до общ извод, че единственият към момента начин за надеждна, сигурна и възможно най-пълна (без адвокати да бъдат лишени от достъп до ЕПЕП, защото не могат да бъдат идентифицирани като такива) идентификация е чрез ЕГН – единствената „данна“, която остава непроменена за цял живот и която е налична за всички адвокати. Последователно действайки в изпълнение на своите решения, още в края на миналата година ВАДвС уведоми с писмо с изх. № 943/17.11.2022 г. ВСС и ИО, че дава съгласието си предоставянето на достъпа и реализацията на обмена на данни между двете системи – ЕАР и ЕПЕП, да става чрез идентификатор „ЕГН на адвоката“, който обаче да се обработва единствено за служебни цели, но да не е видим за потребителите.

² Адв. Валя Гигова, адв. Красимир Недев и адв. Асен Георгиев.

*Писмо с изх. № 943/17.11.2022 г. на ВАДвС е приложени като **Приложения 3** към този Доклад.*

- 2.7 Заради очерталото се внезапно и без необходимата предварителна подготовка пускане на обновения ЕПЕП и изпълнявайки собственото си решение, ВАДвС поиска от всички адвокатските съвети да проверят за грешки в ЕГН-тата на адвокатите, вписани в съответните колегии и да изпратят вярна информация за сгрешените към момента ЕГН-та, ако има такива. Това беше направено с цел да се избегне ситуацията, в която някой адвокат би се оказал без достъп до ЕПЕП, само защото му е сгрешено ЕГН-то при неговото вписване. Повечето съвети не реагираха изобщо на искането на ВАДвС, а тези, които реагираха, си спестиха усилията, не извършиха ограничената при тях проверка, а изпратиха директно всички данни на вписаните в тези колегии адвокати.
- 2.8 На проведеното на 30.03.2023 г. заседание на съвета беше обсъден и решен въпросът за твърдени евентуални нарушения на разпоредби за защита на личните данни при комуникацията между ВАДвС и отделните адвокатски съвети, затова тук няма да бъде разглеждан отново.
- 2.9 В писмата от ДЛЗД, за които беше споменато в пункт 2.4 на този Доклад, се съдържат няколко въпроса и искания на информация „от ЕАР“. Тъй като ДЛЗД в нито един момент не е потърсило отговор на тези или други въпроси от Комисията, намираме, че в този Доклад е подходящо те да бъдат адресирани, доколкото изобщо формулировката им позволява това:
- 2.9.1 **В:** Какви защиты има Регистъра по принцип – обща техническа терминология – не се включват детайли, за да не улесняваме хакерите
- О:** Това е много общ въпрос по много обща тема и освен хакерите, затруднява и Комисията, и Кроссрууд. Въпреки това - темата включва и ЕАР като софтуер, и инфраструктурата, която в сегашния ѝ вид със съответни препоръки към нея е разгледана в раздел I на този Доклад. Защитите ще зависят и от подхода към инфраструктурата, който съветът ще избере - облачна или локална.
- 2.9.2 **В:** Колко нива на достъп има и всяко ниво какво вижда и какво може да променя?
- О:** Ролите са описани в документа, който е Приложение 1 към този Доклад. В процес на изработка е и предстои представяне на втора допълнена версия на версия. Всички достъпи се управляват през административния модул на системата.
- 2.9.3 **В:** Какъв е техническият протокол за достъп на ЕПЕП до ЕАР?
- О:** Приложен е като Приложение 2 към този Доклад. Предоставен е на ДЛЗД.
- 2.9.4 **В:** Има ли механични/ръчни достъпи до ЕАР от ИО и/или трети лица (ако да – кои са и на какво основание) или само ЕПЕП достъпва?
- О:** Не е ясно какво се разбира под „механични/ръчни достъпи“ и кои са трети лица, но на кратко - достъп до ЕАР имат Кроссрууд, като фирма по поддръжка на регистъра и всички служители на ВАС и колегиите, на които им е даден достъп. Освен ЕПЕП достъп до програмния интерфейс има и фирмата, която поддържа сайта за плащане на такси от адвокатите: <https://e-advokatura.vas.bg/bg/e-pay>.

2.9.5 **В:** ако им е известно, ЕПЕП само поглежда ЕГН-то или го изтегля ?

О: Не е ясно какво се разбира под „поглежда“. В технологичен смисъл даден комплект данни се прехвърля от една система към друга. Няма термин „поглеждане“. След като данните са изпратени към ЕПЕП, те ги обработват и съхраняват за целите на идентификацията на адвокатите (това включва и ЕГН).

2.9.6 **В:** ЕАР какво предвижда да съхранява за лицата които не са адвокати – кой може да им вижда досиетата, кой може да изтрие?

О: За момента няма стриктна политика на съхранение на стари данни – напр. данни за лица, които по една или друга причина са престанали да бъдат адвокати. Това е една от темите, която ще се обсъжда през следващите месеци – евентуално трябва нормативно да се предвиди срок, в който се съхранят преди да се унищожат или анонимизират.

3. ПРОЕКТИ ЗА РЕШЕНИЯ

3.1 Въз основа на гореизложеното, предлага се проект за решение, както следва:

Висшият адвокатски съвет приема решение да се извърши миграция на текущата инфраструктура към облачно решение (Microsoft Azure), като за хостинг на решението бъде избрана зона в рамките на Европейския съюз. Възлага на Главния секретар и на Комисията по въпросите на електронното правосъдие и електронните адвокатски регистри да извършат всички необходими подготвителни действия за изпълнението на това решение, като периодично докладват на съвета за напредъка.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Първа работна версия на „Функционална спецификация и потребителско ръководство на текущото софтуерното решение“;
2. Спецификация на „Услуга за предоставяне на данни на заинтересовани страни и институции“;
3. Писмо с изх. № 943/17.11.2022 г. на ВАДвС.

**ASEN
GEORGIEV
GEORGIEV** Digitally signed by
ASEN GEORGIEV
GEORGIEV
Date: 2023.04.18
16:05:02 +03'00'

Асен Георгиев, адв.